

Til: Kjersti Drøsdal Vikøren

Kopi: Juristene
Helge A. Falkenberg-Arell

24. april 2015

Juridisk utredning; Opphavsrett til Norsk folkeminnesamling innhold og presentasjonsverktøy

Innledning

Norsk folkeminnesamling (NFS) er det største nasjonale tradisjonsarkiv i Norge, og fylte 100 år i 2014. Her finner man historiske kulturskatter som ikke eksisterer noen andre steder. Totalt inneholder samlingen om lag 560 000 dokumenter, i tillegg til gjenstander. Cirka 60 000 dokumenter er digitalisert.

Se nettside:

<http://www.hf.uio.no/ikos/tjenester/kunnskap/samlinger/norsk-folkeminnesamling/>

Juridisk vurdering

(i) NFS

Rett til det enkelte eventyr, sagn, myte med mer:

I henhold til Åndsverksloven av 1961 § 1 er litterære verk omfattet og med det beskyttet av loven. Et litterært verk er skrifter av alle slag, slik som nedfelte/skrevne eventyr, myter, sagn, historier og brev.

Bestemmelsen i lovens § 1 første ledd slår fast at det er *den* som har skapt et åndsverkverk som har opphavsrett til den.

Når det gjelder folkeeventyr, sagn, myter med mer er dette verk som har blitt til over lang tid og opprinnelig ofte ved muntlig overføring, noe som gjør det umulig å fastslå opprinnelse. Med andre ord nyter ikke denne type verk vern, man kan på en måte si at disse verk har blitt som en del av en kollektiv prosess.

I noen enkelt tilfeller kan man fastslå opprinnelse – de fleste av disse verkene har imidlertid falt i det fri¹ jf. bestemmelsen i § 40 1. ledd 1. setning. Det innebærer at de fleste verkene i NFS er til fri benyttelse for allmenheten.

Rett til et verk som inneholder en sammenstilling av eventyr, myter, sagn:

En bok, eller annen form for sammenstilling, med samlede folkeeventyr, sagn og myter nyter et selvstendig vern. Her er det altså ikke eventyrene i seg selv om nyter vern men denne konkrete

---

¹ Et verk er opphavsrettslig beskyttet i 70 år fra dødsåret til opphavsmannen. Etter dette er verket falt i det fri noe som betyr at det fritt kan anvendes.

sammenstillingen. I Henhold til bestemmelsen i lovens § 5 er den som har foretatt sammenstillingen opphavsmann til dette nye verket med alle de rettigheter det innebærer².

(ii) Presentasjonsverktøyet.

Et datamaskinprogram vernes av åndsverksloven noe som følger direkte av angivelsen av typer verk i § 1 nr. 12. Det som faktisk vernes er kildekoden til programmet. Konkret betyr dette at et presentasjonsverktøy – eller nærmere – koden i et presentasjonsverktøy nyter opphavsrettslig vern. Vernet omfatter det forberedende designarbeidet. Dokumentasjon nyter selvstendig vern som litterært verk.

Imidlertid inneholder åndsverksloven en bestemmelse³ som innebærer at rettighetene til et datamaskinprogram, som er skapt (altså laget) for en arbeidsgiver i et arbeidsforhold går over til arbeidsgiver – dersom ikke annet er uttrykkelig avtalt. Det betyr at det er arbeidsgiver som eier og med det kan bestemme hvordan programmet som er skapt i arbeidsforholdet skal brukes og evt. når bruk skal avvikles.

---

² Det er den som har rettigheten til et åndsverk som bestemmer over det. Dette er enten den som har skapt verket eller den rettighetene har blitt overdratt til (kan være en arving, en annen person eller et selskap). *Retten* til verket handler om hvorvidt et verk skal gjøres tilgjengelig for allmenheten. Dette inkluderer salg av original eksemplarer eller kopier, vise det frem osv. Dette følger av bestemmelsen i § 2. Denne retten kalles ofte de økonomiske rettighetene og følger varigheten iht bestemmelsen i lovens § 40.

³ § 39g. Opphavsrett til datamaskinprogram som er skapt av en arbeidstaker under utførelsen av oppgaver som omfattes av arbeidsforholdet eller etter arbeidsgivers anvisninger går, med den begrensning som følger av § 3, over til arbeidsgiveren, med mindre annet er avtalt.